

KEHTNA VALLA MILJÖÖALADE ANALÜÜS

Kehtna vald
hüvustab tegudele

2021

Sisukord

SISSEJUHATUS.....	5
1 MILJÖÖVÄÄRTUSLIKUD ALAD	6
1.1 Kehtna aleviku Staadioni tn 2, 4, 6 elamud ja ümbritsev ala	6
1.2 Kehtna Peetri kirik ümbritseva alaga	8
1.3 Kehtna mõisasüda	9
1.4 Kehtna MTK peahoone (Kooli tn 1)	10
1.5 Kumba küla ajalooline keskus.....	11
1.6 Inglise mõisasüda	13
1.7 Järvakandi koolimaja (Nõlva tn 16) lähiumbrusega	15
1.8 Järvakandi kultuurihall, klaasimuuseum ja endine kino ümbritseva alaga	16
1.9 Järvakandi Uue ja Nõlva tänava elamud	18
1.10 Järvakandi Pauluse kirik (Vana-Asula tn)	23
1.11 Järvakandi Rahu tänava 6, 8 ja 10 stalinistlik hoonestus	24
1.12 Järvakandi Rahu tn 11 ja 16 kortermajad	26
1.13 Järvakandi Vana-Asula tn 2, Tehaste tn 2 hooned ja Tehaste tn 7 maakivivundament.....	28
1.14 Lelle mõisasüda	30
1.15 Lelle jaamahoone kompleks	32
1.16 Eidapere jaamahoone kompleks.....	33
1.17 Keava mõisasüda.....	35
2 MUUD SOOVITUSED	38
2.1 Ohekatku mõisapark	38
2.2 Inglise Kabelimägi ehk Jaalimägi lehiste alleega.....	38
2.3 Järvakandi vabariigiaegsed elumajad koos kuuridega Rahu tn 2 ja 4.....	38
2.4 Keava alevik, Keava tee 9, 11 ja 12.....	39

SISSEJUHATUS

Töö eesmärgiks on selgitada välja miljööväärtuslike hoonestusalade eripära ning määrata aladele kasutus- ja ehitustingimused.

Töö alusmaterjaliks on vallavalitsuse poolt esitatud soovitud miljööväärtuslike alade nimekiri ja eelnevalt läbi viidud kaardistus¹. Töö käigus on ettepanekud miljööväärtuslike alade ja objektide osas täienenud. Analüüs soovib miljööväärtuslikuks alaks määrata alad peatükis 1. Muud ettepanekud on toodud ptk-s 2.

Töö koostamisel on arvesse võetud, et üldplaneeringuga määratud miljööväärtuslikele alale jäävatele hoonetele ei rakendu käesoleval hetkel ehitusseadustiku järgsed hoone energiatõhususe nõuded (EhS § 62) juhul, kui need muutavad oluliselt hoone(te) olemust või välisilmet. Väljapakutud tingimustes sisalduvad võimalused välisilmet mittemuutvaks energiatõhususe suurendamiseks.

Analüüsi läbiviimiseks kasutati välivaatlust ja eksperthinnangut. Töö teostamisel lähtuti varasemast ulatuslikust kogemusest miljööväärtuslike hoonestusalade planeerimisel². Miljööväärtuslike alade piirid on kantud planeeringulahendusse.

Analüüsi töörühma kuulusid:

- Katrin Oidjärv, Katrin Oidjärve Arhitektuuribüroo OÜ (volitatud arhitekt tase 7 kutsetunnistus nr 117229)
- Katrin Uibo, Uibo Arhitektuuribüroo, muinsuskaitse litsents nr VS 150/2004 (volitatud arhitekt tase 7)
- Pille Metspalu, juhtiv planeerimiseksperit, Hendrikson&Ko
- Ann Ideon, juhtiv planeerimisspetsialist, Hendrikson&Ko

---

¹ Eelneva kaardistuse viis läbi Piret Kivi

² Nt Kohtla-Järve Järve ja Ahtme linnaosade stalinistliku perioodi hoonestuse teemaplaneering (2009)

1 MILJÖÖVÄÄRTUSLIKUD ALAD

1.1 Kehtna aleviku Staadioni tn 2, 4, 6 elamud ja ümbritsev ala

Ala väärtus: 1950. aastate nn stalinistlikud elamud. Need kolm ajastutruud elamut moodustavad harmoonilise ruumielamuse oma rahulike mahtude ja iseloomulike fassaadielementidega. Staadioni tänava ja hoonete vaheline hoonestamata ala täiendab piirkonda, korterelamud on hästi vaadeldavad. Hetkel on Staadioni tn poole jääv hoonete vahele jääv haljastus tagasihoidlik. Hooned on ka XX sajandi arhitektuuripärandi objektid.

Fotod: H&Ko, Katrin Oidjärv

Tingimused miljöö säilimiseks

Uushoonestus	1. Uusi põhihooneid alale mitte kavandada. Amortiseerunud abihooneid võib asendada olemasolevas mahus.
Renoveerimine, rekonstrueerimine	2. Säilitada hoonete ajalooline välisilme, räästa- ja harjakõrgus, karniisidetailid, sarikate profileeritud otsad, rõdupiirded ja rõdude kandelemendid. Elementide asendamisel säilitada autentsed profiilid ja materjalid. Hoonete laiendamine ei ole lubatud. 3. Energiatõhususe tõstmiseks:

**Tehnilised
elemendid****Haljastus,
heakord**

- a. on soovitatav tõsta vahelagede ja seinte soojapidavust ning ruumide õhukindlust. Soovitatav on paigaldada kogu elamule ühtne või korteritele lokaalne soojustagastusega ventilatsioonisüsteem;
  - b. on soovitatav seinu soojustada seestpoolt (näiteks rooplaadi ja lubikrohviga, see oleneb konkreetse välisseina konstruktsioonist);
  - c. ei ole soovitatav välisseinte soojustamine väljastpoolt³, et säiliks hoone algupärane üldilme. Juhul, kui väljastpoolt soojustamine on vältimatult vajalik, tuleb koostada arvutustel põhinev ehitusprojekt saavutamaks minimaalne vajalik soojusisolatsiooni paksus. Ehitusprojekti koostamisele peab eelnema ehitusuuring (sh välisseinad ja vundament) ja energiaaudit;
  - d. välispidise soojustamise puhul tuleb kõik fassaadielemendid ja sokkel katta soojustuse kihiga analoogselt seinaga, säilitamiseks elementide iseloomulikud väljaasted.
4. Elamuid on soovitatav renoveerida terviklikult:
    - a. tagada akende klaasipindade sarnane jaotus, vältida akende ainult ühe poole avanemist;
    - b. külmade seinte välispidisel soojustamisel tõsta aknad soojustuse sisse, välisseina pinda;
    - c. välisuste autentsuse säilitamiseks paigaldada vajadusel topeltuksed;
    - d. hoonete värvimisel kasutada traditsioonilisi, pastelsetes toonides värvilahendusi.
  5. Korterite sisemine rekonstrueerimine on lubatud, kui on rahuldatud tehnilised ja tuleohutusnõuded. Lubatud on pööningukorruse väljaehitamine, valgustuseks vintskappide või katuseakende kavandamine. Pööningu väljaehitamiseks tuleb koostada projekt ehitisteatise menetlemiseks.
  6. Hoonete sokli vahetu ümbrus puhastada taimedest, et vältida niiskuskahjustusi; sokliosale teha sillutisriba.
  7. Tehniliste elementide paigaldamine avalikust ruumist nähtavale kohale ei ole lubatud, v.a päikesepaneelide paigutamine katusele.
  8. Vältimaks niiskuskahjustusi ja tagamaks harmoonilist üldilmet paigaldada seintel õhksoojuspumbad maapinna tasemele betoonalusele, katta puitsõrestikuga.
  9. Alal ei ole lubatud vaateid sulgevad (kõrgemad kui 1 m) piirded ja hekid. Säilitada väljakujunenud liigirohke haljastus.
  10. Kortermajade esine hoonestamata üldkasutatav ala säilitada haljastatuna.

³ Siin ja edaspidi on välispidise soojustamise vältimise põhjused järgmised: välispidisel soojustamisel moonutuvad hoone proportsioonid, isegi kui kõik fassaadielemendid soojustusega üle kleebitakse. Väheneb räästa üleulatus, kaovad iseloomulikud soklisõlmed.

1.2 Kehtna Peetri kirik ümbritseva alaga

Ala väärtusteks on 1854.a pühitsetud kirik ja kalmistu. Kuna hoone ehitati Järvakandi mõisa maadele, hakkas see kandma Järvakandi Peetri kiriku nime. Selle madala ja algselt ilma tornita palvemaja meenutava hoone läänekülge ehitati haritorn alles 33 aastat hiljem. 1922. aastal rajati kiriku ette kalmistu, mistõttu rahvasuus hakati Peetri kirikut ka kabeliks või kabelikirikuks kutsuma. Kalmistu on hästi hooldatud ja moodustab kirikuga harmoonilise terviku. Alates 1996.a tegutseb kirik Rapla Maarja-Magdaleena abikirikuna. Praegune kogudusemaja kiriku taha ehitati vana maja asemele 1957.aastal.

Fotod: Piret Kivi, Katrin Oidjärv

Tingimused miljöö säilimiseks

1. Säilitada hoone ja kalmistu ajalooline välisilme ning tagada säilinud ajalooliste piirete korrashoid.

1.3 Kehtna mõisasüda

Ala väärtused: Kehtna mõisa (saksa k Kechtel) on esmamainitud 1470. aastal. Vahepeal paljude omanike valduses olnud mõis võõrandati 1919 a Helmuth von Lilienfeldilt, kes kasutas seda algul kodumajanduskool, hiljem aga sovhoostehnikum. Alates 1997. aastast on peahoone eraomanduses ning seda on paljus restaureeritud.

Mõisast on säilinud kaunis liigirohke park, samuti ka hulk kõrvalhooneid. Mõisasüdamest Rapla suunas suundub kaunis allee. Peahoone ees paikneb tiik, suur osa kõrvalhooneid asetseb teisel pool tiiki. Mõisa valitsejamajas asub Kehtna Vallavalitsus. Tules on hävinud mitmed olulisi kõrvalhooned: kahekorruseline ait, sepikoda. Mõisasüdamest põhja poole ja osalt ka mõisasüdamesse on kerkinud 20. sajandil hulk uusehitisi.⁴ Kehtna mõisakompleks on muinsuskaitse all, park on kaitstav ka looduskaitseobjektina.

Fotod: H&Ko, Katrin Oidjärv

Tingimused miljöö säilimiseks

1. Mõisahooned säilitada võimalikult autentsetena, vältida juurdeehitisi.
2. Mõisahoonete renoveerimisel kasutada algupäraseid materjale ja viimistlust.
3. Leida sobivad funktsioonid kõikidele mõisakompleksi hoonetele.
4. Miljööalale jäävate elamute kompleksse renoveerimise puhul koostada ehitusprojekt, mille arhitektuurne lahendus toetab mõisakompleksi olemust.

---

⁴ Allikas: Eesti mõisaportaal

5. Ajalooliste kõrvahooneite taha ja vahele on kerkinud mitmeid tootmishooneid ja ka põllumajandusettevõtteid, mis iseenesest toob elu varemete vahele. Julgustada ettevõtjaid ka vanu hooneid kasutusele võtma.
6. Säilitada kiviaiad.

1.4 Kehtna MTK peahoone (Kooli tn 1)

Kehtna Majandus- ja Tehnoloogiakooli peahoone on 1950.a stalinistlik sisehooviga koolihoone. Koolihoone kinnistule viib mõjus kuuseallee. Kinnistu on avar, kaetud rohke haljastusega. Hoone on ka XX sajandi arhitektuuripärandi objektiks.

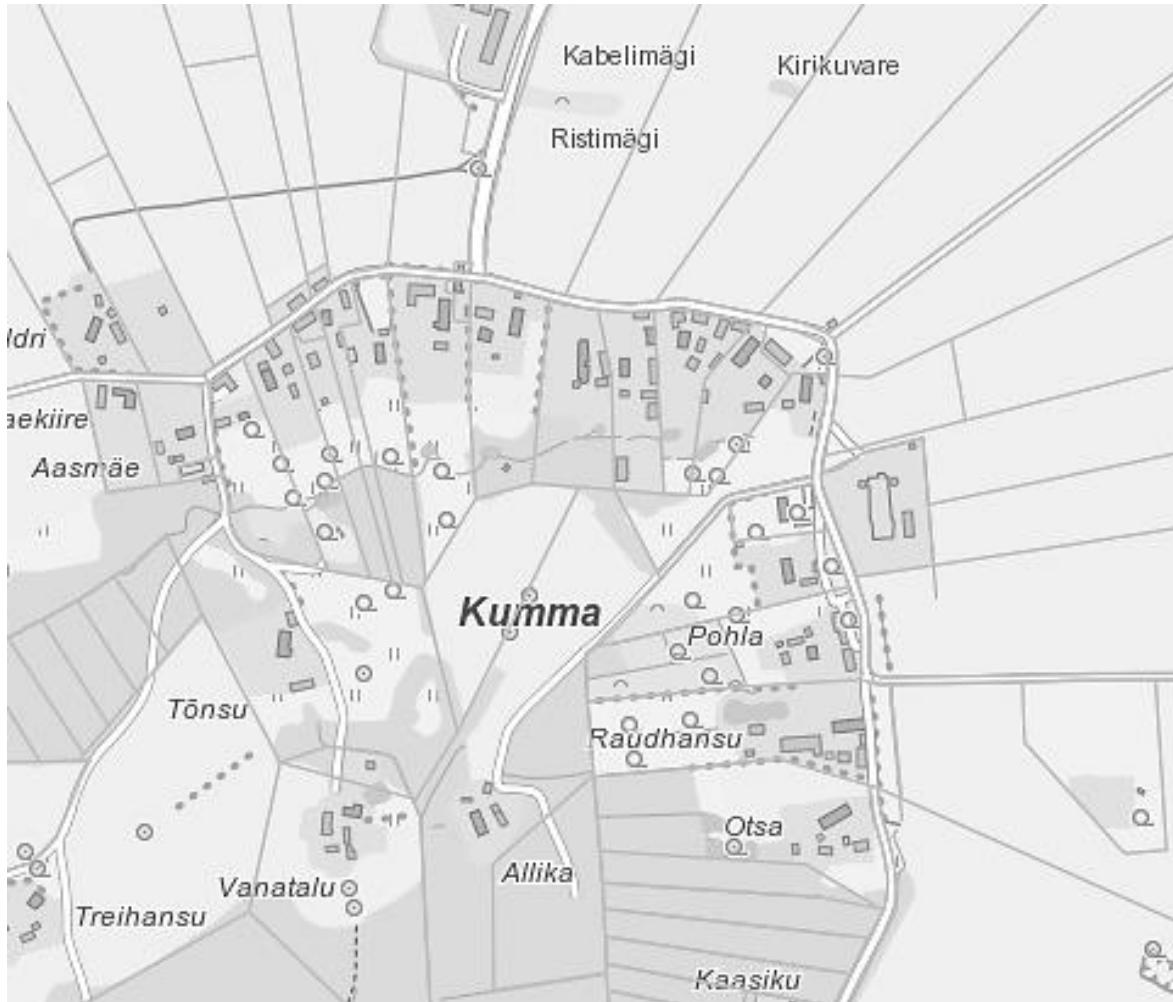
Foto: Kehtna Kutsehariduskeskus (<https://www.kehtna.edu.ee/>), Katrin Oidjärv

Tingimused miljö säilimiseks

Renoveerimine, rekonstrueerimine	<ol style="list-style-type: none"> 1. Hoone säilitada oma põhimõõtmetes ja mahus, peale- ja juurdeehitused ei ole lubatud. 2. Olemasoleva hoone karniiside kõrguse ja katuse kalde muutmise ei ole lubatud. 3. Hoone fassaadidel tuleb säilitada fassaadi materjalid ja detailid, karniiside taastamise korral tuleb vastavad detailid teha samast materjalist ja samade profiilidega sarnaselt algsetele. 4. Hoone värvimisel kasutada traditsioonilisi värve ja värvilahendusi. 5. Energiatõhususe parandamiseks tuleb tõsta vahelagede ja katuse soojapidavust, paigaldada vajadusel soojustagastusega ventilatsioonisüsteem. Kütteagregaatide võib paigaldada sisehoovi poole.
Tehnilised elemendid	<ol style="list-style-type: none"> 6. Tehniliste elementide paigaldamine avalikust ruumist nähtavale kohale ei ole lubatud, v.a päikesepaneelide paigutamine katusele. 7. Vältimaks niiskuskahjustusi ja tagamaks harmoonilist üldilmet paigaldada seintel õhksoojuspumbad maapinna tasemele betoonalusele, katta puitsõrestikuga.
Haljastus, heakord	<ol style="list-style-type: none"> 8. Elupuuallee korrastada või uuendada.

1.5 Kumma küla ajalooline keskus

Ala väärtuseks on hästi säilinud ridaküla, kus õued paiknevad kaarduva külatee ühel teepoolel ja põllumajandusmaad teisel teepoolel. Külale on omane pikkadel nn siilumaadel põhinev struktuur nii elamumaade kui põllumaade puhul, hoonestatud õued moodustavad omalaadse „lehviku“. Kumma küla tuumik paikneb kunagisel muinasasulakohal, kus lisaks maa sees säilinud pärandile on kõrge väärtusega ka küla ehedad maakivist ehitised ja kiviaiad.

Fotod: Piret Kivi

Tingimused miljö säilimiseks

Uushoonestus	1. Uusi hooneid ei kavandata külteest põhja- ja idapool väärtuslikul põllumajandusmaal. 2. Kavandatavad hooned sobitada taluõuel/naabruses olemasolevate hoonetega. Järgida olemasolevate hoonete kõrgusi, mahte, katuse kaldeid ja materjale. 3. Rajatavad kõrvalhooned peavad olema mahult väiksemad ja madalamad kui eluhooned, aga ehituslikult sama kvaliteetsed (sh vajalik on välisviimistlus, fibo- või väikeplokkhooned krohvida või katta laudisega).
Renoveerimine, rekonstrueerimine	4. Energiatõhususe tõstmiseks: a. on soovitatav tõsta vahelagede ja seinte soojapidavust ning ruumide õhukindlust. Soovitatav on paigaldada kogu elamule ühtne või korteritele lokaalne soojustagastusega ventilatsioonisüsteem; b. on soovitatav seinu soojustada seestpoolt (näiteks rooplaadi ja lubikrohviga, see oleneb konkreetse välisseina konstruktsioonist); c. ei ole soovitatav välisseinte soojustamine väljastpoolt, et säiliks hoone algupärane üldilme. Juhul, kui väljastpoolt soojustamine on vältimatult vajalik, tuleb koostada arvutustel põhinev ehitusprojekt saavutamaks minimaalne vajalik soojusisolatsiooni paksus. Ehitusprojekti koostamisele peab eelnema ehitusuuring (sh välisseinad ja vundament) ja energiaaudit. 5. Soovitatav on Kumma lauda korrastamine.
Tehnilised elemendid	6. Tehniliste elementide paigaldamine avalikust ruumist nähtavale kohale ei ole lubatud, v.a päikesepaneelide paigutamine katusele. 7. Vältimaks niiskuskahjustusi ja tagamaks harmoonilist üldilmet paigaldada seintel õhksoojuspumbad maapinna tasemele betoonalusele, katta puitsõrestikuga.
Haljastus, heakord	8. Säilitada väljakujunenud kõrghaljastus, piirates vajadusel selle kasvu. 9. Säilinud kiviaiad korrastada ja vajadusel taastada.

1.6 Inglise mõisasüda

Ala väärtuseks on Inglise mõisakompleks (saksa k Haehl), mida on esmamainitud 1526. aastal, mil se kuulus von Anrepitele. Keskajal asus Inglise vasallilinnus ehk kindlustatud kivist mõisahoone. Keskaegse rajatise mitmeid müüriosi on jäänud hilisema barokkhoone sisse. Mõisa eestikeelne nimi tuleneb von Engdese aadliperekonnast.

Võõrandamisjärgselt asus hoones pikki aastakümneid kool. Hoone põles taas 1984. aastal. Peahoone taga paikneb väike park. Algselt oli mõisas ka hulk kõrvalhooneid, kaasajal on neist alles aga vaid riismeid. Üks tähelepanuväärsemaid kõrvalhooneid oli pikk kaaristuga ait peahoonest põhja pool. Kaasajal on sellest algkujul alles vaid mõlema otsa varemed. Aida keskosa on tundmatuseni ümber ehitatud.⁵

Nauditavaks muudab mõisasüdame kaunis park, jõgi, jõepaisud ja sillad. Juuru poole kulgeb pikalt ilus puudeallee. Mõisa vastu on ehitatud sobimatu tootmishoonete kompleks.

---

⁵ Allikas: Eesti mõisaportaal

Fotod: H&Ko, Piret Kivi

Tingimused miljöö säilimiseks

1. Alal olevatele mälestistele kehtivad muinsuskaitseadusest tulenevad tingimused.
2. Uusehitisi alale mitte kavandada.
3. Säilitada sillad ja paisud, tagada avalik juurdepääs jõeni ja üle sildade.
4. Mõisa peahoonest üle tee rajada soovitavalt kulisshaljastus.
5. Ala lähialas arvestada väärtuslike hoonete vaadeldavusega, lähiala hoonestuse fassaadidel kasutada mõisahoonetega harmoneeruvaid materjale.
6. Säilitada mõisapargile omane haljastus.
7. Jõe tee elamutel ei ole ehitismahu kavandamine lubatud kujunenud ehitusjoonest jõe suunas.

1.7 Järvakandi koolimaja (Nõlva tn 16) lähiümbrusega

Ala väärtus: Järvakandi kool, mille I osa valmis 1939.a. Sõja tõttu jäi ehitamine pooleli. 1951.a. kerkis juurde uus maja, mis hiljem liideti kooli põhimahuga. Nõukogude ajal tehtud juurdeehitused mõjuvad orgaaniliselt ja moodustavad koos pargialadega ühtse terviku ja on rahuliku Nõlva tänava mõjus keskpunkt.

Ettepanek: määrata hoone XX sajandi arhitektuuripärandiobjektiks.

Foto: Piret Kivi

Tingimused miljö säilimiseks

Uushoonestus

1. Uushoonestus ei ole lubatud Nõlva tn poolselt küljel.
2. Nõlva tn poolsel küljel ei ole juurdeehitised lubatud.

Renoveerimine, Rekonstrueerimine

3. Nõlva tänavaga risti olevat mahtu võib laiendada, säilitades hooneosa kõrguse.

Tehnilised elemendid	<ol style="list-style-type: none"> 4. Säilitada hoonekompleksi ajalooline välisilme (sokli ja karniisidetailid, fassaadide värvus, akende klaasijaotus, ukсед). 5. Tehniliste elementide paigaldamine avalikust ruumist nähtavale kohale ei ole lubatud, v.a päikesepaneelide paigutamine katusele. 6. Vältimaks niiskuskahjustusi ja tagamaks harmoonilist üldilmet paigaldada seintel õhksoojuspumbad maapinna tasemele betoonalusele, katta puitsõrestikuga.
Haljastus	<ol style="list-style-type: none"> 7. Säilitada väljakujunenud kõrghaljastus, piirdeid mitte kavandada Nõlva tn poole.

1.8 Järvakandi kultuurihall, klaasimuuseum ja endine kino ümbritseva alaga

Ala väärtusteks on Nõukogude ehituspärandi omapärase puitlaudisega kultuurihall, tüüpprojekti järgi ehitatud kino ja Järvakandi klaasitootmise traditsiooni kajastav klaasimuuseum. Muuseum paikneb 1879. aastal Järvakandis asutatud klaasikoja juurde ehitatud tööliste majas ja abihoonetes.

Alal paiknevad hooned on eri ajastutest, siiski sobituvad omavahel kokku ja kirjeldavad aleviku ajajoont. Hoolitsetud haljastus seob ruumi tervikuks. Kultuurihalli ees on ka mälestuskivi vabadusvõitlejatele. Moodustunud kompleks on kontrastiks nõukoguse ajal päris nutikalt püstitatud kultuurihallile. Siduvaks elemendiks saab siin olla oskuslikult kujundatud haljastus, valgustus ja hoolikalt valitud väikevormid.

Fotod: Piret Kivi, Järvakandi Klaasimuseum (<https://www.klaasimuseum.ee/>), Katrin Oidjärv

Tingimused miljö säilimiseks

Kultuurihall

1. Hoone on soovitatav säilitada olemasolevas mahus.
2. Juurdeehitisi ja uushoonestust on soovitatav mitte rajada.
3. Hea avaliku ruumi tekkimiseks nii erinevate aga kogukonnale vajalike hoonete vahel on soovitatav rajada hästi läbi mõeldud haljastus ja paigaldada hea disainiga väikevormid.
4. Tehniliste elementide paigaldamine avalikust ruumist nähtavale kohale ei ole lubatud, v.a päikesepaneelide paigutamine katusele.

Klaasimuseum

1. Hoonekompleks säilitada.
2. Säilitada hoonekompleksi ajalooline välisilme: sokli- ja räästadetailid, sarikaotsad, fassaadide värvus, aknad, uksed.
3. Uusehitusi mitte kavandada. Idapoolisel haljasalal on päikese kell, soovitatav on sinna kavandada väike puhkeala küllastajatele.
4. Tehniliste elementide paigaldamine avalikust ruumist nähtavale kohale ei ole lubatud, v.a päikesepaneelide paigutamine katusele.

Kinohoone

5. Vältimaks niiskuskahjustusi ja tagamaks harmoonilist üldilmet paigaldada õhksoojuspumbad maapinna tasemele betoonalusele, katta puitsõrestikuga.
1. Hoone on arhitektuurselt väheväärtuslik. Hoone võib säilitada või asendada uuega.
2. Vajadusel on lubatud välisseinte soojustamine. Viimistluses eelistada naturaalseid pastelsetes toonides materjale.
3. Tehniliste elementide paigaldamine avalikust ruumist nähtavale kohale ei ole lubatud, v.a päikesepaneelide paigutamine katusele.
4. Vältimaks niiskuskahjustusi ja tagamaks harmoonilist üldilmet paigaldada seintel õhksoojuspumbad maapinna tasemele betoonalusele, katta puitsõrestikuga.

1.9 Järvakandi Uue ja Nõlva tänava elamud

Ala väärtusteks on Uue ja Nõlva tänava elamud, mille seas on nii eramud kui ka korterelamute grupid.

1. Nõlva tänava üksikelamud

Miljöväärne piirkond Nõlva tänaval haarab ala alates Tallinna maanteest kuni Nõlva tn majani nr 35. Tänav algusesse on püstitatud viis suhteliselt suuremamahulist eramut, edasi jätkub juba korterelamute front. Nõlva tn keskosa alates koolimajast on hoonestatud kahte tüüpi eramajadega: madalama ja kõrgema viilkatusega. Hooned on kas silikaattelistest seintega või puitvoodriga. Põhihooned paiknevad sümmeetriliselt tänavajoonel ning kõrvalhooned tänavajoonest eemal ja risti tänavajoonega. Märkimisväärne on liigirohke tänavahaljastus ja piirkonnale omased hoolitsetud madalad hekkpiirded.

Fotod: H&Ko, Katrin Oidjärv

2. Uue tänava üksikelamud

Eramute miljöväärtuslik piirkond Uuel tänaval haarab ala Tallinna maanteest kuni Rahu tänavani. Tänav alguses on suurplokkidest üksikelamud, mõned majad on üle krohvitud. Tänav jätkub esinduslike kõrge viilkatusega silikaattelistest seintega elamutega. Miljööd kujundavad hästihooldatud madalad hekid ja meeldiv tänavahaljastus. Pärast Rahu tn ristil paiknevaid kortermaju muutub hoonestus mitmekesisemaks ja ka madalamaks.

Fotod: H&Ko, Katrin Oidjärv

3. Korterelamud Nõlva, Rahu ja Uuel tänaval

Nõlva tänaval ja Rahu tänaval paiknevad suurematel kinnistutel kaheksa korteriga puitelamud (tööliselamud). Puitelamud moodustavad omalaadse harmoonilise grupi (kokku on neid maju 10), elamud on tehniliselt erinevas seisukorras. On maju, mille seinad on kaetud vaid TEP-plaadiga ja säilinud on algsed aknad ja klaasijaotus.

Kahekorruselised kortermajad Uue tänava lõigus Kooli ja Rahu tn vahel (ka need moodustavad 7-majalise grupi) on kivivoodriga, hoonete fassaadidel on kohati tsemendiga täidetud vajumispragusid. Mõnel majal on niiskuskahjustusi, mis on põhjustatud õhksoojuspumpade paiknemisest välisseinal.

Fotod: H&Ko, Katrin Oidjärv, Google.maps.

Tingimused miljö säilimiseks: üksikelamud

<p>Uushoonestus</p>	<p>1. Hooneid võib asendada samalaadse hoonega, mis jälgib tänava ehitusstiili (maht, katusekalle jt iseloomulikud jooned).</p>
<p>Renoveerimine, rekonstrueerimine</p>	<p>2. Säilitada tänavate ühtlane ruumiline mõju – hoonete paigutus, väljakujunenud ehitusjooned, tänavahaljastus.</p> <p>3. Säilitada hoonete ajalooline välisilme (soklisõlmed, räästadetailid, sarikad), fassaadielemendid (aknad, ukсед, piirded jms). Fassaadielementide asendamisel tuleb säilitada mõõdud, profiilid ja materjalid.</p> <p>4. Energiatõhususe tõstmiseks:</p> <ul style="list-style-type: none"> a. on soovitatav tõsta vahelagede ja seinte soojapidavust ning ruumide õhukindlust. Soovitatav on paigaldada kogu elamule ühtne või korteritele lokaalne soojustagastusega ventilatsioonisüsteem; b. on soovitatav seinu soojustada seestpoolt (näiteks rooplaadi ja lubikrohviga, see oleneb konkreetse välisseina konstruktsioonist); c. ei ole soovitatav välisseinte soojustamine väljastpoolt, et säiliks hoone algupärane üldilme. Juhul, kui väljastpoolt soojustamine on vältimatult vajalik, tuleb koostada arvutustel põhinev ehitusprojekt saavutamaks minimaalne vajalik soojusisolatsiooni paksus. Ehitusprojekti koostamisele peab eelnema ehitusuuring (sh välisseinad ja vundament) ja energiaaudit; d. välispidise soojustamise puhul tuleb kõik fassaadielemendid ja sokkel katta soojustuse kihiga analoogselt seinaga, säilitamaks elementide iseloomulikud väljaasted. <p>5. Katusekattematerjaliks on soovitatav kasutada eterniiti, kuumvaltsitud tsinkplekk katust või katusekivi.</p> <p>6. Vältida tuleb imiteerivate materjalide kasutamist (nn kiviprofiiliga plekk, Marmoroc välisseinal).</p>

Tehnilised elemendid

7. Eramuid on lubatud laiendada.
8. Juurdeehitus peab olema kitsam kui olemasolev hoone ja kaetud viilkatusega, mis on olemasoleva hoone katusega sama kaldega. Olenevalt maja tüübist võib laienduse ette näha kas kinnistu hoonest tagaõue poole või piki tänavat. Sellisel juhul ei tohi laiendus ulatuda ehitusjooneni. Hoone laiendamiseks tuleb tellida ehitusprojekt.
9. Tehniliste elementide paigaldamine avalikust ruumist nähtavale kohale ei ole lubatud, v.a päikesepaneelide paigutamine katusele.
10. Vältimaks niiskuskahjustusi ja tagamaks harmoonilist üldilmet paigaldada seintel õhksoojuspumbad maapinna tasemele betoonalusele, katta puitsõrestikuga.

Haljastus, piirded

10. Säilitada väljakujunenud tänavahaljastus ja Järvakandile iseloomulikud madalad hekid kinnistupiiridel.
11. Puitarade kõrgus max 1,2 m. Puitpiirete värvus ei tohi olla sama, mis elamul, vaid tumedam.

Tingimused miljöö säilimiseks: korterelamud**Uushoonestus**

1. Uushoonestuse kavandamisel järgida olemasolevat ehitusjoont, arhitektuurset välisilmet ja mahtu.

Renoveerimine, rekonstrueerimine

2. Säilitada hoonete ajalooline välisilme, räästa- ja harja kõrgus, karniisidetailid, sarikate profileeritud otsad, rõdupiirded ja rõdude kandeelemendid. Elementide asendamisel säilitada autentsed profiilid ja materjalid.
3. Energiatõhususe tõstmiseks:
  - a. on soovitatav tõsta vahelagede ja seinte soojapidavust ning ruumide õhukindlust. Soovitatav on paigaldada kogu elamule ühtne või korteritele lokaalne soojustagastusega ventilatsioonisüsteem.
  - b. on soovitatav seinu soojustada seestpoolt (näiteks rooplaadi ja lubikrohviga, see oleneb konkreetse välisseina konstruktsioonist).
  - c. ei ole soovitatav välisseinte soojustamine väljastpoolt, et säiliks hoone algupärane üldilme. Juhul, kui väljastpoolt soojustamine on vältimatult vajalik, tuleb koostada arvutustel põhinev ehitusprojekt saavutamaks minimaalne vajalik soojusisolatsiooni paksus. Ehitusprojekti koostamisele peab eelnema ehitusuuring (sh välisseinad ja vundament) ja energiaaudit.
  - d. välispidise soojustamise puhul tuleb kõik fassaadielemendid ja sokkel katta soojustuse kihiga analoogselt seinaga, säilitamaks elementide iseloomulikud väljaasted. Soovitatavalt kasutada naturaalseid krohve.
4. Elamuid on soovitatav renoveerida terviklikult:

**Tehnilised
elemendid**

- a. tagada akende klaasipindade sarnane jaotus, vältida akende ainult ühe poole avanemist;
  - b. külmade seinte välispidisel soojustamisel tõsta aknad soojustuse sisse, välisseina pinda;
  - c. välisuste autentsuse säilitamiseks paigaldada vajadusel topeltuksed;
  - d. hoonete värvimisel kasutada traditsioonilisi, pastelsetes toonides värvilahendusi.
5. Korterite sisemine rekonstrueerimine on lubatud kui on rahuldatud tehnilised- ja tuleohutusnõuded. Lubatud on pööningukorruse väljaehitamine, valgustuseks vintskappide või katuseakende kavandamine. Pööningu väljaehitamiseks tuleb koostada projekt ehitisteatise menetlemiseks.
6. Hoonete sokli vahetu ümbrus puhastada taimedest, et vältida niiskuskahjustusi; sokliosale teha sillutisriba.
7. Tehniliste elementide paigaldamine avalikust ruumist nähtavale kohale ei ole lubatud, v.a päikesepaneelide paigutamine katusele.
8. Vältimaks niiskuskahjustusi ja tagamaks harmoonilist üldilmet paigaldada seintel õhksoojuspumbad maapinna tasemele betoonalusele, katta puitsõrestikuga.

Haljastus, piirded

9. Säilitada väljakujunenud tänavahaljastus ja Järvakandile iseloomulikud madalad hekid kinnistupiiridel.
10. Vörk- ja lippaedade kõrgus hoida sarnane hekkide kõrgusega.

1.10 Järvakandi Pauluse kirik (Vana-Asula tn)

Ala väärtuseks on 1996. a pühitsetud luteri kirik (arh Illar Kannelmäe, vitraažid ja altarimaal Eva Jänes). Tegemist ei ole täiesti uue ehitisega, vaid algselt kauplusele ning hiljem raamatukogule ja alevivalitsusele peavarju pakkunud hoone kapitaalse ümberehitusega, mida lõuna poole eeskoja ja kellatorniga laiendati. Et vana Järvakandi kirik, mis nüüd kannab Kehtna kiriku nime, oli pühendatud apostel Peetrusele, sai uue kiriku kaitsepühakuks apostel Paulus. Kirik asub Järvakandi alevikus kesksel kohal ajaloolise klaasivabriku asukoha vastas ja pargi serval. Kiriku kinnistul on sissepääsu lähedal kaunis skulptuur.

Foto: Piret Kivi

Tingimused miljöö säilimiseks

1. Säilitada hoone välisilme.
2. Uushoonestust mitte kavandada.
3. Remondi korral vahetada katusekate valtsitud tsinkplekk-katuse vastu.
4. Säilitada mitmekülgne haljastus, piirdeid mitte kavandada.

1.11 Järvakandi Rahu tänava 6, 8 ja 10 stalinistlik hoonestus

Ala väärtuseks on stalinistlikud kahe-kolmekorruselised kõrge viilkatusega elamud, mis paiknevad Rahu tänava alguses ühel pool tänavat ja on püstitatud ilmselt 1950. aastate alguses. Rahu 6 ja 8 on krohvitud, Rahu 10 on silikaattellisestitega. Katusekatteks on eterniit, katuses on ajastule iseloomulikud vintskapid. Majadel 6 ja 8 on akende ümber reljeefsed raamistused, huvitavad on karniisipikendused otsaseintel. Omataolisena on säilinud tüüpelamute sissekäigu kohal oleva lodža kandelemendid. Hoonestus mõjub rahuliku ja soliidseks. Ka siin võib täheldada Järvakandis nii iseloomulikke madala heki kasutamist piirdena.

Fotod: Katrin Oidjärv

Tingimused miljöö säilimiseks

Uushoonestus

Renoveerimine, rekonstrueerimine

1. Uusi põhihooneid alale mitte kavandada. Amortiseerunud abihooneid võib asendada olemasolevas mahus.
2. Säilitada hoonete ajalooline välisilme, räästa- ja harja kõrgus, karniisidetailid, sarikate profileeritud otsad, rõdupiirded ja rõdude kandelemendid, vintskapid. Elementide asendamisel säilitada autentsed profiilid ja materjalid.
3. Energiatõhususe tõstmiseks:
  - a. on soovitatav tõsta vahelagede ja seinte soojapidavust ning ruumide õhukindlust. Soovitatav on paigaldada kogu elamule ühtne või korteritele lokaalne soojustagastusega ventilatsioonisüsteem;
  - b. on soovitatav seinu soojustada seestpoolt (näiteks rooplaadi ja lubikrohviga, see oleneb konkreetse välisseina konstruktsioonist);
  - c. ei ole soovitatav välisseinte soojustamine väljastpoolt, et säiliks hoone algupärane üldilme. Juhul, kui väljastpoolt soojustamine on vältimatult vajalik, tuleb koostada arvutustel

<p>Tehnilised elemendid</p> <p>Haljastus, piirded</p>	<p>põhinev ehitusprojekt saavutamaks minimaalne vajalik soojusisolatsiooni paksus. Ehitusprojekti koostamisele peab eelnema ehitusuuring (sh välisseinad ja vundament) ja energiaaudit;</p> <p>d. välispidise soojustamise puhul tuleb kõik fassaadielemendid ja sokkel katta soojustuse kihiga analoogselt seinaga, säilitamiseks elementide iseloomulikud väljaasted.</p> <p>4. Elamuid on soovitatav renoveerida terviklikult:</p> <p>a. tagada akende klaasipindade sarnane jaotus, vältida akende ainult ühe poole avanemist;</p> <p>b. külmade seinte välispidisel soojustamisel tõsta aknad soojustuse sisse, välisseina pinda;</p> <p>c. välisuste autentsuse säilitamiseks paigaldada vajadusel topeltuksed;</p> <p>d. hoonete värvimisel kasutada traditsioonilisi, pastelsetes toonides värvilahendusi.</p> <p>5. Hoonete sokli vahetu ümbrus puhastada taimedest, et vältida niiskuskahjustusi; sokliosale teha sillutisriba.</p> <p>6. Tehniliste elementide paigaldamine avalikust ruumist nähtavale kohale ei ole lubatud, v.a päikesepaneelide paigutamine katusele.</p> <p>7. Vältimaks niiskuskahjustusi ja tagamaks harmoonilist üldilmet paigaldada seintel õhksoojuspumbad maapinna tasemele betoonalusele, katta puitsõrestikuga.</p> <p>8. Säilitada väljakujunenud tänavahaljastus (allee) ja Järvakandile iseloomulikud madalad hekid (max 1 m kõrged) kinnistupiiridel.</p> <p>9. Kruuntide vahel võivad olla võrkpiirded või lippaiad (max 1 m).</p>
---	---

1.12 Järvakandi Rahu tn 11 ja 16 kortermajad

Ala väärtuseks on 1932. a rajatud vastavalt 12 ja 9 korteriga iseloomuliku arhitektuuriga elamud, mis paiknevad Rahu tn vastastikku ja moodustavad koos tänava ääres paiknevate abihoonetega omapärase ühtse miljöö. Elamutele on lisandunud aegade jooksul erinevaid väikesi juurdeehitusi küll varikatuste ja tamburite näol.

Fotod: Katrin Oidjärv

Tingimused miljöö säilimiseks

Uushoonestus

Renoveerimine, rekonstrueerimine

1. Uushoonestus ei ole lubatud. Kõrvalhooneid on lubatud asendada samas mahus, uute kavandamisel mitte kavandada kõrvalhoonete juurdeehitisi.
2. Säilitada hoonete (nii elamute kui ka abihoonete) ajalooline välisilme (mh sokli, räästadetailid, sarikad). Juurdeehitised ei ole lubatud.
3. Energiatõhususe tõstmiseks:
  - a. on soovitatav tõsta vahelagede ja seinte soojapidavust ning ruumide õhukindlust. Soovitatav on paigaldada kogu elamule ühtne või korteritele lokaalne soojustagastusega ventilatsioonisüsteem;
  - b. on soovitatav seinu soojustada seestpoolt (näiteks rooplaadi ja lubikrohviga, see oleneb konkreetse välisseina konstruktsioonist);
  - c. ei ole soovitatav välisseinte soojustamine väljastpoolt, et säiliks hoone algupärane üldilme. Juhul, kui väljastpoolt soojustamine on vältimatult vajalik, tuleb koostada arvutustel põhinev ehitusprojekt saavutamaks minimaalne vajalik soojusisolatsiooni paksus. Ehitusprojekti koostamisele peab eelnema ehitusuuring (sh välisseinad ja vundament) ja energiaaudit;
4. Välispidise soojustamise puhul tuleb kõik fassaadielemendid ja sokkel katta soojustuse kihiga analoogselt seinaga, säilitamiseks elementide iseloomulikud väljaasted.
5. Elamuid on soovitatav renoveerida terviklikult:
  - a. tagada akende klaasipindade sarnane jaotus, vältida akende ainult ühe poole avanemist;
  - b. külmade seinte välispidisel soojustamisel tõsta aknad soojustuse sisse, välisseina pinda;
  - c. välisuste autentsuse säilitamiseks paigaldada vajadusel topeltuksed;
  - d. hoonete värvimisel kasutada ühtseid värvilahendusi.

<p>Tehnilised elemendid</p> <p>Haljastus, piirded</p>	<ol style="list-style-type: none"> 6. Katusekattematerjaliks on soovitatav kasutada eterniiti, kuumvaltsitud tsinkplekki. Vältida tuleks imiteerivate materjalide kasutamist (nn kiviprofiiliga plekk). 7. Korrastada kõrvalhooned, lammutada võimalusel hilisemal ajal püstitatud kuurid. 8. Säilitada kahe kinnistu hoonestuse sümmeetrilisus. 9. Tehniliste elementide paigaldamine avalikust ruumist nähtavale kohale ei ole lubatud, v.a päikesepaneelide paigutamine katusele. 10. Vältimaks niiskuskahjustusi ja tagamaks harmoonilist üldilmet paigaldada seintel õhksoojuspumbad maapinna tasemele betoonalusele, katta puitsõrestikuga. 11. Säilitada väljakujunenud tänavahaljastus (nt pihlakas, sirel). 12. Piirded kavandada samas kõrguses olemasolevate hekkidega.
---	---

1.13 Järvakandi Vana-Asula tn 2, Tehaste tn 2 hooned ja Tehaste tn 7 maakivivundament

Ala väärtused

Vana-Asula tn 2 paikneb meenutus eelmistest aegade tööstuspärandist, endine depoohoone. Hetkel kasutusel kaubanduspinnana. Tellisseintega pilastrite ja kivikarniisiga hoone paikneb kiriku vastas ja on oma mahult väga sobiv.

Tehaste tn 2 paikneb 20.saj alguses rajatud tööstushoone: mehhaanikatsehh. Sellel kahekorruselisel (osaliselt ühekorruselisel) telliskivihoonel on kaarsillustega aknad, sein on tellispilastritega ja oma vormikäsitluselt meenutab Vana-Asula 2 depoohoonet. Mehhaanikatsehhi maja avatäiteid ja sissepääse on renoveeritud 2012.a, mille käigus on kahjuks ka eemaldatud osa fassaadielemente. Säilinud on autentne kivikarniis. Hoone oma alevikule sobiva suuruse ja inimliku mõõtmega loob hea raami suure klaasitehase kompleksi ette.

Tehaste tn 7 paikneb vana maakivivundament, millele osaliselt on rajatud uus tootmishoone ja piirdena kivimüür (mingis osas ilmselt vana tootmishoone säilinud seiniosa), vundament on osaliselt eksponeeritud.

Vana-Asula tn 2

Tehaste tn 2

Tehaste tn 7 vundament

Fotod: Google.maps.

Tingimused miljö säilimiseks

Vana-Asula tn 2

1. Hoone säilitada olemasolevas mahus. Säilitada fassaadielemendid, viimistlus. Vältida tuleb niiskuskahjustusi, kontrollida soklipiiril vihmavee äravoolu.
2. Akende vahetusel lahendada klaasijaotus jaotus ühtselt, vältida akende vaid ühe poole avanemist. Eelistada akende valikul heledate raamidega ja võimalusel 3-kordseid puitaknaid.
3. Energiatõhususe tõstmiseks on soovitatav tõsta vahelagede ja seinte soojapidavust ning ruumide õhukindlust. Soovitatav on paigaldada kogu hoonele soojustagastusega ventilatsioonisüsteem.

4. Välisseinte soojustamine väljast ei ole lubatud. Vajadusel seestpoolt soojustamiseks tuleb koostada arvutustel põhinev ehitusprojekt saavutamaks optimaalne vajalik soojusisolatsiooni paksus ja materjal.(näiteks rooplaat ja lubikrohv).
5. Ehitusprojekti koostamisele peab eelnema ehitusuuring (sh välisseinad ja vundament) ja energiaaudit.
6. Tehniliste elementide paigaldamine avalikust ruumist nähtavale kohale ei ole lubatud, v.a päikesepaneelide paigutamine katusele.
7. Vältimaks niiskuskahjustusi ja tagamaks harmoonilist üldilmet paigaldada seintel õhksoojuspumbad maapinna tasemele betoonalusele, katta puitsõrestikuga.
8. Avaliku ruumi seisukohalt on soovitatav hoonestada või märgatavamaks muuta Vana-Asula tn ja Tallinna mnt nurk, mis jääb Vana-Asula 2 kinnistule (nt pilgupüüdja näiteks kellatorn, klaasitehase reklaam vms).
9. Vahetada peasissepääsu varikatus sobivama vastu.

Tehaste tn 2

1. Hoone säilitada olemasolevas mahus. Säilitada fassaadielemendid, viimistlus. Taastada hoone I korruse akende kaarsilluste kohal olnud karniisid. Vältida tuleb niiskuskahjustusi, kontrollida soklipiiril vihmavee äravoolu.
2. Energiatõhususe tõstmiseks on soovitatav tõsta vahelagede ja seinte soojapidavust ning ruumide õhukindlust. Soovitatav on paigaldada kogu hoonele soojustagastusega ventilatsioonisüsteem.
3. Välisseinte soojustamine väljastpoolt ei ole lubatud. Vajadusel seestpoolt soojustamiseks tuleb koostada arvutustel põhinev ehitusprojekt saavutamaks optimaalne vajalik soojusisolatsiooni paksus ja materjal.(näiteks rooplaat ja lubikrohv). Ehitusprojekti koostamisele peab eelnema ehitusuuring (sh välisseinad ja vundament) ja energiaaudit.
4. Tehniliste elementide paigaldamine avalikust ruumist nähtavale kohale ei ole lubatud, v.a päikesepaneelide paigutamine katusele.
5. Vältimaks niiskuskahjustusi ja tagamaks harmoonilist üldilmet paigaldada seintel õhksoojuspumbad maapinna tasemele betoonalusele, katta puitsõrestikuga.

Tehaste tn 7

1. Säilitada olemasolevad piirdena töötavad kiviseinad.

1.14 Lelle mõisasüda

Ala väärtuseks on Lelle mõisakompleks, mida on esmamainitud 1559. aastal. Mõisa viimane omanik enne 1919. aasta võõrandamist oli Ernst von Hoyningen-Huene. 1905. aasta ülestõusu ajal mõisa peahoone põletati. Hiljem jõuti sellest taastada vaid kahekorruseline osa. Kaasajal on mõis eravalduses.

Säilinud on mõned kõrvalhooned, mitmed neist varemeis või ümber ehitatud. Mõisahoonet ümbritseb suur liigirikas park, mille omapära võimendab reljeefne maastik.⁶

---

⁶ Allikas: Eesti mõisaportaal

Fotod: Piret Kivi, Katrin Oidjärv

1. Olemasolevatele kõrvalhoonetele leida sobiv funktsioon.

Tingimused miljöö säilimiseks

Uusehitised	1. Vältida uusehitisi.
Renoveerimine, rekonstrueerimine	<ol style="list-style-type: none"> 2. Hoone säilitada oma põhimõõtmetes ja mahus, peale- ja juurdeehitused ei ole lubatud. 3. Säilinud mõisahooneid säilitada võimalikult autentsetena. 4. Hoonete renoveerimisel kasutada algupäraseid materjale ja viimistlust. 5. Fassaadide viimistlemisel kasutada autentseid värvitoone, tehes selleks vajadusel värviuuringud.
Tehnilised elemendid	6. Tehniliste elementide paigaldamine avalikust ruumist nähtavale kohale ei ole lubatud, v.a päikesepaneelide paigutamine katusele.
Haljastus, heakord	7. Säilitada mõisapargi haljastuse liigirikkus ja samas vaated hoonetele.
Muu	8. Olemasolevatele kõrvalhoonetele leida sobiv funktsioon.

1.15 Lelle jaamahoone kompleks

Ala väärtuseks on jaamakompleks: Lelle jaamahoone valmis aastal 1901, ehitati tüüpprojekti järgi nagu ka Olustvere, Võhma, Kärü jt jaamahooned. Väärtuslik on ka Lelle kahe korteriga jaamaelamu, mis on valminud 1920.a tüüpprojekti järgi. Mõjusa ansamblina moodustavad raudtee-ehitised koos haljastusega Lelle aleviku olulise osa. Lelle jaamahoone ja juurdekuuluv kompleks laiemalt on XX sajandi arhitektuuripärandi objektideks.

Fotod: Piret Kivi, Katrin Oidjärv, Wikipedia⁷

Tingimused miljö säilimiseks

Uusehitised

1. Uued hooned ei ole lubatud. Uute kõrvalhoonete vajaduse tekkimisel eelistada olemasolevate ümberkohandamist.

⁷ Ifar – Üleslaadija oma töö, CC BY-SA 3.0, <https://commons.wikimedia.org/w/index.php?curid=19253436>

Renoveerimine, rekonstrueerimine

2. Hooned säilitada oma põhimõõtetes ja mahus, peale- ja juurdeehitused ei ole lubatud.
3. Olemasolevate hoonete karniiside kõrguse ja katuse kalde muutmine on keelatud. Hoonete fassaadidel tuleb säilitada fassaadimaterjalid ja detailid: laudis (asunikulaudis), karniisid, ajaloolised kandekonstruksioonid, profileeritud sarika- ja muud detailid, räästa algne lahendus.
4. Hoonete värvimisel kasutada traditsioonilisi värve ja värvilahendusi.
5. Energiatõhususe tõstmiseks:
  - a. on võimalik soojustada elamuid seestpoolt (nt rooplaadi ja lubikrohviga, see oleneb konkreetse välisseina konstruktsioonist);
  - b. lisaks välisseinte seestpoolt soojustamisele on soovitatav tõsta vahe- ja katuslae soojapidavust ning ruumide õhukindlust;
  - c. soovitatav on paigaldada soojustagastusega ventilatsioonisüsteem;
  - d. soovitatav on enne ehitustöid koostada ehitusuuring (sh välisseinad ja vundament) ja energiaaudit. tagamaks optimaalsed energiatõhususe tõstmise meetmed.
  - e. välisseinte soojustamine välispidiselt ei ole lubatud.
6. Säilinud trepid restaureerida, hävinenud taastada ajastule sobilikena.
7. Hoonete vahetu ümbrus puhastada taimedest, et vältida puidukahjustusi; sokliosale teha sillutisriba ca 80 cm laiuselt.

Tehnilised elemendid

8. Tehniliste elementide paigaldamine avalikust ruumist nähtavale kohale ei ole lubatud, v.a päikesepaneelide paigutamine katusele.
9. Vältimaks niiskuskahjustusi ja tagamaks harmoonilist üldilmet paigaldada seintel õhksoojuspumbad maapinna tasemele betoonalusele, katta puitsõrestikuga.

Haljastus, heakord

10. Säilitada väljakujunenud haljastus.

Muu

11. Leida sobivad funktsioonid abihoonetele ja veetornile.
12. Jaama peahoone peafassaadile on soovitatav paigaldada hoone arhitektuurialalugu tutvustav klaasist infotahvel.

1.16 Eidapere jaamahoone kompleks

Ala väärtuseks on Eidapere jaamahoone kompleks. Jaama peahoone valmis Leon Johansonini tüüpprojekti järgi 1927. aastal. Autori tüüpprojekti kirjeldus: suur mansardkatusega 1,5-korruseline puitjaamahoone, ristkülikulise põhiplaaniga traditsionalistlik hoone. Hoone esimesel korrusel olid jaama ootesaal ja kontor, teisel kaks korterit. Sarnased jaamahooned püstitati Sinti, Väandrasse, Torisse ja Viluverre. Neist Tori ja Viluverre on hävinud. Jaamahoone oli Edelaraudtee kasutada 2004. aastani. Eidapere jaamahoone on XX sajandi arhitektuuripärandi objektiks.

Eidapere jaamahoone on säilinud vägagi autentselt. Hoone juures on säilinud ka pagasikuur, mis tõstab mõlema hoone väärtust ansamblina⁸.

⁸ Allikas: 20. sajandi Eesti raudteejaamad. Alusuuring Leele Välja Tallinn 2012

Fotod: Piret Kivi

Tingimused miljöö säilimiseks

Uusehitised

1. Uusi hooneid alale mitte kavandada. Amortiseerunud abihooneid võib asendada olemasolevas mahus.

Renoveerimine, rekonstrueerimine

2. Hooned säilitada oma põhimõõtetes ja mahus, peale- ja juurdeehitused ei ole lubatud.
3. Olemasolevate hoonete karniiside kõrguse ja katuse kalde muutmine ei ole lubatud. Hoonete fassaadidel tuleb säilitada fassaadimaterjalid ja detailid: laudis (asunikulaudis), karniisid, ajaloolised kandekonstruksioonid, profileeritud sarika- ja muud detailid, räästa algne lahendus.
4. Energiatõhususe tõstmiseks on soovitatav tõsta vahelagede ja seinte soojapidavust ning ruumide õhukindlust. Soovitatav on paigaldada kogu hoonele ühtne või korteritele lokaalne soojustagastusega ventilatsioonisüsteem. Seinu võib seestpoolt soojustada (näiteks rooplaadi ja lubikrohviga, see oleneb konkreetse välisseina konstruktsioonist). Soovitatav on eelnevalt koostada ehitusuuring (sh välisseinad ja vundament) ja energiaaudit.
5. Välisseinte soojustamine välispidiselt ei ole lubatud.
6. Säilinud trepid restaureerida, hävinenud taastada ajastule sobilikena.
7. Hoonete värvimisel kasutada traditsioonilisi värve ja värvilahendusi.
8. Hoonete vahetu ümbrus puhastada taimedest, et vältida puidukahjustusi; sokliosale teha sillutisriba.

Tehnilised elemendid

9. Tehniliste elementide paigaldamine avalikust ruumist nähtavale kohale ei ole lubatud, v.a päikesepaneelide paigutamine katusele.
10. Vältimaks niiskuskahjustusi ja tagamaks harmoonilist üldilmet paigaldada seintel õhksoojuspumbad maapinna tasemele betoonalusele, katta puitsõrestikuga.

Haljastus, heakord

11. Piirdeid mitte rajada, säilitada mitmekesine haljastus.

Muu

12. Peahoone peafassaadile on soovitatav paigaldada hoone arhitektuurialajalugu tutvustav klaasist infotahvel.

1.17 Keava mõisasüda

Ala väärtuseks on Keava mõisakompleks. Keava mõisast (saksa k Kedenpäh) on esimesi teateid 1480. aastast. Pikkade sajandite vältel oli Keava mõis naabermõisa Inglise omanike valduses. 1767. aastal siirdus mõis Gustav von Staali omandusse, kes ehitas 1770–80. aastatel mõisa ka esindusliku peahoone. Tõllal valminud varaklassitsistlikku peahoone iseloomustab kaarakendega kolme akna laiune pealeehitus, mida kroonib kolmnurkfrontoon. Mõisahoonetele on ainuomased otstel asuvad silindervõlvidega tiibehitised (ainulaadsed Eestis), mida kasutati arvatavasti tõllakuuridena. Mõisa viimane võõrandamiseelne omanik oli Max von Fersen.

1905. aasta ülestõusu ajal mahapõletatud mõisahoonete taastati algsele lähedasel kujul. Alates 1950. aastatest on peahoone taas varemetes. Arvukatest kõrvalhoonetest on kauneim historitsistlik kaarakendega viljakuivati 19. sajandi lõpust. Ülejäänud hooned on reeglina kas varemeis või hävinud.

⁹

⁹ Allikas: Eesti mõisaportaali

Fotod: Piret Kivi

Tingimused miljö säilimiseks

1. Alal olevatele mälestistele kehtivad muinsuskaitseadusest tulenevad tingimused.
2. Säilinud mõisahooned taastada ja tagada mälestiste vaadeldavus.
3. Hoonete renoveerimisel kasutada algupäraseid materjale ja viimistlust.
4. Olemasolevatele kõrvalhoonetele leida sobiv funktsioon.
5. Säilitada allee ja vaade Keava–Hõreda maanteelt mõisakompleksile.
6. Tehniliste elementide paigaldamine avalikust ruumist nähtavale kohale ei ole lubatud, v.a päikesepaneelide paigutamine katusele.

2 MUUD SOOVITUSED

2.1 Ohekatku mõisapark

Analüüsi tulemusena ei soovitata ala määrata miljööväärtuslikuks alaks. Ala toimib puhkealana, kus on positiivse näitena ära kasutatud pärandit. **Täiendavaid tingimusi ei ole vajalik alale määrata.**

2.2 Inglise Kabelimägi ehk Jaalimägi lehiste alleega

Analüüsi tulemusel ei ole ala miljööväärtuslikkus piisavalt põhjendatud. **Allee ja kabelimägi on soovitatav lisada pärandkultuuri objektide nimekirja (hetkel ei ole objekt arvele võetud).**

2.3 Järvakandi vabariigiaegsed elumajad koos kuuridega Rahu tn 2 ja 4

Rahu tn 2 ja 4 on arhitektuuriselt väärtuslikud 1930. aastatest pärinevad kortermajad. **Ettepanek on määrata hooned üldplaneeringuga XX sajandi arhitektuuripärandi objektide hulka.**

Fotod: Katrin Oidjärv

2.4 Keava alevik, Keava tee 9, 11 ja 12

Need 1926-1935 aastal püstitatud kolm mansardviilkatusega puitmaja on silmapaistvalt heade proportsioonidega. Majade akendel (mitte kõigil kolmel) on veel säilinud algne klaasjaotus. Keava tee 12 on alles ka omapärane kahekorruline kõrvalhoone.

Ettepanek on määrata hooned üldplaneeringuga XX sajandi arhitektuuripärandi objektideks.

Fotod: Katrin Oidjärv